

POSTANOWIENIE

Dnia 27 listopada 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Strzelczyk (przewodniczący)

SSN Paweł Grzegorzcyk

SSN Władysław Pawlak (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa Ł. P.
przeciwko A. Sp. z o.o. w likwidacji w O. i (...) Towarzystwu Budownictwa
Społecznego Sp. z o.o. w T.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 27 listopada 2020 r.,
zażalenia powoda na postanowienie
Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 17 sierpnia 2020 r., sygn. akt I AGa (...),

**uchyla zaskarżone postanowienie w punkcie 2 (drugim) i w
tym zakresie przekazuje sprawę Sądowi Apelacyjnemu w (...) do
ponownego rozpoznania oraz orzeczenia o kosztach
postępowania zażaleniowego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 10 kwietnia 2019 r. Sąd Okręgowy w O. zasądził od
pozwanych A. sp. z o.o. w O. w likwidacji i (...) Budownictwa Społecznego sp. z o.o.
w T. solidarnie na rzecz powoda Ł. P. kwotę 637 978,28 zł, z ustawowymi
odsetkami. W wyniku apelacji pozwanych Sąd Apelacyjny w (...) zmienił wyrok
Sądu pierwszej instancji w części dotyczącej strony pozwanej (...) Towarzystwa

Budownictwa Społecznego sp. z o.o. w T. i w tym zakresie powództwo oddalił, zaś w pozostałym zakresie wyrok ten uchylił i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w O. do ponownego rozpoznania.

Wyrok Sądu drugiej instancji powód zaskarżył skargą kasacyjną. Postanowieniem z dnia 10 marca 2020 r. Sąd Apelacyjny w (...) odrzucił skargę kasacyjną w części zaskarżającej wyrok kasatoryjny. W związku z wezwaniem do uiszczenia opłaty sądowej od skargi kasacyjnej w kwocie 31 899 zł powód złożył wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych w zakresie tej opłaty sądowej wraz ze stosownym oświadczeniem i dokumentami (k. 2738 i n.).

Postanowieniem z dnia 27 lipca 2020 r. Sąd Apelacyjny oddalił wniosek powoda o zwolnienie od opłaty sądowej od skargi kasacyjnej (k. 2806). Postanowieniem z dnia 17 sierpnia 2020 r. Sąd Apelacyjny odrzucił wniosek powoda o sporządzenie uzasadnienia postanowienia z dnia 27 lipca 2020 r. (pkt 1) i odrzucił skargę kasacyjną (pkt 2). W uzasadnieniu wskazał, że w związku z oddaleniem wniosku powoda o zwolnienie go od opłaty sądowej od skargi kasacyjnej jego pełnomocnik powinien był, zgodnie z art. 112 ust. 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (jedn. tekst: Dz. U. z 2020 r., poz. 755; dalej: „u.k.s.c.”), uiścić należną opłatę sądową w terminie tygodniowym od dnia doręczenia odpisu postanowienia oddalającego wniosek o zwolnienie od opłaty sądowej. Z kolei wniosek o zwolnienie od opłaty sądowej od skargi kasacyjnej został oddalony, gdyż w ocenie Sądu Apelacyjnego powód nie wykazał, że nie jest w stanie ponieść tej opłaty bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie. Osiągany przez niego dochód netto z prowadzonej działalności gospodarczej oraz posiadanie nieruchomości i innych wartościowych przedmiotów, w zestawieniu z comiesięcznymi koniecznymi wydatkami oraz fakt, że sprawa ma charakter sprawy gospodarczej i została wniesiona w 2015 r., czynią zgłoszony wniosek w tym przedmiocie bezzasadnym. Poza tym, z uwagi na charakter i cel postępowania kasacyjnego, uzasadnione jest stosowanie zwiększonego rygoryzmu przy realizacji obowiązku wnoszenia opłat sądowych.

W zażaleniu powód zaskarżył postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...) o odrzuceniu skargi kasacyjnej, a także wniósł, na podstawie art. 380 k.p.c. w zw. z

art. 398²¹ k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., o rozpoznanie postanowienia o odmowie zwolnienia od opłaty sądowej od skargi kasacyjnej, gdyż miało ono wpływ na odrzucenie skargi kasacyjnej. W zarzutach naruszenia art. 101 ust. 1 i 2 oraz art. 102 u.k.s.c. oraz art. 233 § 1 k.p.c., a także w zarzucie błędu w ustaleniach faktycznych skarżący eksponuje bezpodstawność przyjęcia przez Sąd Apelacyjny, że powód nie może skorzystać z instytucji zwolnienia od kosztów sądowych. We wnioskach zażalenia powód domaga się uchylenia postanowienia w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W związku z wnioskiem powoda o zbadanie, w trybie art. 394¹ § 3 k.p.c. w zw. art. 380 k.p.c., art. 398²¹ k.p.c., art. 391 § 1 k.p.c. i art. 397 § 3 k.p.c., postanowienia Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 27 lipca 2020 r., niepodlegającego samodzielnemu zaskarżeniu, które miało wpływ na zaskarżone postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej, należało dokonać kontroli postanowienia o odmowie zwolnienia powoda od opłaty sądowej od skargi kasacyjnej.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego za ugruntowane już należy uznać stanowisko, że w przypadku, gdy we wcześniejszych fazach postępowania stronie przyznano zwolnienie od kosztów sądowych, to odmowa zwolnienia w postępowaniu kasacyjnym wymaga stwierdzenia, że sytuacja majątkowa skarżącego uległa poprawie (por. postanowienia z dnia 6 maja 2011 r., II CZ 12/11, z dnia 27 listopada 2013 r., V CZ 61/13, z dnia 13 lutego 2015 r., II CZ 91/14 i z dnia 27 października 2016 r., V CZ 69/16).

Powód korzystał w tej sprawie w postępowaniu przed Sądami obu instancji ze zwolnienia od kosztów sądowych w całości, na podstawie postanowienia Sądu Okręgowego w O. z dnia 10 sierpnia 2015 r. (k. 1382).

Sąd Apelacyjny nie brał pod uwagę tej okoliczności, jak również nie wyjaśnił, że sytuacja majątkowa powoda uległa poprawnie w stopniu uzasadniającym odmowę zwolnienia od kosztów sądowych na etapie postępowania kasacyjnego. Należy też zwrócić uwagę, że w kontekście wysokości opłaty sądowej od skargi kasacyjnej (prawie 32 000 zł), w oświadczeniu majątkowym powód powołuje się na

sytuację epidemiczną, która ma wpływ na możliwość uzyskiwania przez niego dochodów w branży, w której prowadzi działalność gospodarczą (k. 2746).

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 394¹ § 3 k.p.c. w zw. z art. 398¹⁵ § 1 k.p.c., a o kosztach postępowania zażaleniowego na podstawie art. 108 § 2 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c., art. 398²¹ k.p.c., art. 391 § 1 k.p.c. i art. 397 § 3 k.p.c.

jw